Generalitat de Catalunya
**Consell Interuniversitari de Catalunya**
Oficina d'Accés a la Universitat

**2026**

## Proves d'accés a la universitat

# Llengua i cultura llatines

### Sèrie 1

### Indiqueu l'opció triada:

Exercici 3: Opció A ☐ Opció B ☐

Espai per a la correcció

| Qualificació | | |
|---|---|---|
| Exercicis | 1 | |
| | 2 | |
| | 3 | |
| | 4 | |
| Suma de notes parcials | | |
| Qualificació final | | |

Espai per a la revisió

| Comprovació | 2a correcció |
|---|---|
| | |
| | |
| | |
| | |
| | |
| | |

Etiqueta de qualificació

Etiqueta de correcció

Etiqueta de l'estudiant

Ubicació del tribunal .....

Número del tribunal .....

**L'examen consta de QUATRE exercicis obligatoris: 1. Traducció; 2. Morfosintaxi i etimologia; 3. Cultura llatina i el seu llegat; 4. Exposició d'un tema de cultura llatina i el seu llegat.**

**En els exercicis 1, 2 i 4, responeu a TOTES les qüestions que s'hi plantegen. En l'exercici 3, trieu UNA de les dues opcions (A o B) i resoleu-la; indiqueu a la portada de l'examen l'opció escollida.**

**Podeu utilitzar el diccionari i l'apèndix gramatical en tots els exercicis de l'examen.**

Les respostes han de ser clares i han d'estar redactades de manera coherent i cohesionada, amb correcció gramatical, lèxica i ortogràfica.

## 1. Exercici de traducció

[4 punts: la manca de coherència i cohesió en la redacció, i els errors gramaticals, lèxics i ortogràfics, així com les deficiències en la presentació, poden comportar un descompte de fins a 0,4 punts]

Feu la versió del text següent:

### Els déus doten de tots els atributs la primera dona de la humanitat

Prometheus, Iapeti filius, primum homines ex luto finxit. Postea Vulcanus Iouis iussu ex luto mulieris effigiem fecit, cui Minerua animam dedit, ceterique dii etiam donum dederunt; ob id Pandoram nominauerunt. Ea data est in coniugium Epimetheo fratri; inde nata est Pyrrha.

Higí. *Faules*, 142

Lèxic subratllat (per ordre alfabètic):
*deus*, *-i* (m.): déu.
*Epimetheus*, *-ei* (m.): Epimeteu (germà de Prometeu).
*fingo*, *finxi*, *fictum* (3a, tr.): modelar, afaiçonar.
*Iapetus*, *-i* (m.): Jàpet (tità, pare de Prometeu i d'Epimeteu).
*inde* (adv.): d'aquí.
*Iuppiter*, *Iouis* (m.): Júpiter (déu del cel, rei dels déus i dels homes).
*iussus*, *-us* (m.): ordre, manament.
*Minerua*, *-ae* (f.): Minerva (deessa de la saviesa i de les arts).
*nascor*, *natus sum* (3a, dep. intr.): néixer.
*Pandora*, *-ae* (f.): Pandora (nom de la primera dona).
*primum* (adv.): primerament.
*Prometheus*, *-ei* (m.): Prometeu (semideu, benefactor de la humanitat).
*Pyrrha*, *-ae* (f.): Pirra (filla de Pandora i Epimeteu).
*Volcanus* (*Vulc-*), *-i* (m.): Vulcà (déu del foc, fill de Júpiter).

## 2. Exercici de morfosintaxi i etimologia

[2 punts en total: la manca de coherència i cohesió en la redacció, i els errors gramaticals, lèxics i ortogràfics, així com les deficiències en la presentació, poden comportar un descompte de fins a 0,2 punts]

L'exercici consta de dos apartats. Responeu a les qüestions plantejades en cadascun d'ells.

### 2.1. Morfosintaxi [1 punt]

***a***) Analitzeu morfològicament el sintagma *Prometheus, Iapeti filius* i digueu quina funció fa respecte a la forma verbal *finxit*.

***b***) En la construcció *cui Minerua animam dedit*, digueu quin tipus d'oració introdueix el pronom *cui*, quin és el seu antecedent i quina funció sintàctica fa respecte al verb *dedit*.

***c***) Indiqueu el subjecte i el complement directe de la forma verbal *dederunt*.

***d***) Analitzeu morfosintàcticament la forma pronominal *ea*.

### 2.2. Etimologia [1 punt]

***a***) Esmenteu un cultisme, derivat o compost, amb el qual estigui relacionat etimològicament cadascun dels següents mots llatins del text:

— *filius*:

— *homines*:

— *fecit*:

— *nata est*:

***b***) Indiqueu amb quin mot llatí del text estan relacionades etimològicament les paraules:

— datiu:

— confraternitzar:

## 3. Exercici de cultura llatina i el seu llegat

[2 punts: cada resposta correcta val 0,5 punts; per cada resposta incorrecta es descomptaran 0,16 punts i per les qüestions no contestades no hi haurà cap descompte]

Trieu UNA de les dues opcions (A o B) que ofereix l'exercici i resoleu-la. **Indiqueu a la portada de l'examen l'opció escollida.**

### OPCIÓ A

Marqueu amb una creu la casella corresponent segons si les afirmacions següents són vertaderes o falses (si marqueu «vertader», cal que siguin certs TOTS els aspectes que s'hi esmenten).

| | *Vertader* | *Fals* |
|---|---|---|
| **3.1.** *Augusta Emerita* va ser la capital de la província hispana de la *Lusitania*. | ☐ | ☐ |
| **3.2.** La ciutat romana d'*Emporiae* estava situada damunt un turó, a la vora del riu Sícoris. | ☐ | ☐ |
| **3.3.** L'amfiteatre de Tàrraco es trobava intramurs, al costat del fòrum. | ☐ | ☐ |
| **3.4.** La *Colonia Iulia Augusta Paterna Fauentia Barcino* va ser fundada pel pare de Juli Cèsar cap a l'any 14 aC. | ☐ | ☐ |

### OPCIÓ B

Encercleu la lletra de l'opció que identifica el personatge que parla en els passatges següents de les *Metamorfosis* (traducció d'Adela M. Trepat i Anna M. de Saavedra).

**3.1.** «No tot el que té l'edat més avançada mereix que en fugim: l'experiència ve dels anys tardans. No desdenyis el meu consell; cerca entre els mortals la fama de ser la més gran a treballar la llana; cedeix a una deessa i demana perdó amb veu suplicant, temerària, per les teves paraules: et perdonarà en tu pregar-la.»

***a***) Teletusa. ***c***) Ceres.
***b***) Pal·las. ***d***) Aracne.

**3.2.** «¿Quin recurs em resta», diu, «a mi, que em té un neguit que ningú no coneix, el prodigiós neguit d'un amor sense exemple?»

***a***) Iante. ***c***) Narcís.
***b***) Ifis. ***d***) Jacint.

**3.3.** «Ets digne de ser anomenat fill meu, i Clímene t'ha contat un origen cert; i perquè no dubtis, demana la gràcia que vulguis i l'obtindràs de la meva mà: jo en faig testimoni el llac pel qual juren els déus, que els meus ulls no han vist mai.»

***a***) Febus. ***c***) Faetont.
***b***) Júpiter. ***d***) Dèdal.

**3.4.** «Fuig l'heroi fill d'Autònoe i entre ell mateix es meravella de ser tan ràpid a la cursa. Però quan es veié el rostre i les banyes dins l'aigua corrent: "Ai malaurat!", volia dir; cap veu no li eixia de la boca.»

***a***) Píram. ***c***) Deucalió.
***b***) Ícar. ***d***) Actèon.

## 4. Exercici d'exposició d'un tema de cultura llatina i el seu llegat

[2 punts: la manca de coherència i cohesió en la redacció, i els errors gramaticals, lèxics i ortogràfics, així com les deficiències en la presentació, poden comportar un descompte de fins a 0,2 punts]

Llegiu el passatge de sota, que pertany a una de les lectures obligatòries, i elaboreu un text expositiu de quinze línies com a mínim (unes cent cinquanta paraules) que contingui les informacions que hi ha detallades a continuació:

— El títol de l'obra i el nom de l'autor.

— L'argument resumit de l'obra.

— Una explicació del passatge, situant-lo en la trama general de l'obra, en la qual especifiqueu:

- Qui són els dos personatges que hi parlen (indiqueu-ne el nom).
- Quina relació hi ha entre ells.
- Què ha passat abans i què passarà tot seguit.

— El subgènere literari al qual pertany l'obra i les seves característiques principals.

— El títol de dues obres més del mateix autor.

> Personatge 1 *(apartant-se bruscament de* Personatge 2*)*: Que Júpiter i tots els déus et confonguin! Puah! Fas pudor d'all, pura immundícia, pagerol, boc, cort de porcs, mescla de llot i fems.
>
> Personatge 2: ¿Què vols que hi faci? No tothom pot fer olor de perfums exòtics perquè tu en facis, ni seure a taula en un lloc d'honor ni menjar queviures tan exquisits com menges tu. Tu queda't les tórtores, els peixos, l'aviram, i deixa que jo compleixi el meu destí amb l'allada. Tu ets afortunat; jo, desgraciat: cal conformar-s'hi. A mi que em duri el que tinc de bo, i a tu, el que tens de dolent.
>
> (Traducció d'Esther Artigas)

Comprovació i 2a correcció:

3a correcció:

Etiqueta de l'estudiant

IEC
Institut d'Estudis Catalans

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés.

## SÈRIE 1

## 1. Exercici de traducció

La versió correcta del text pot adoptar formes distintes; donem la següent com a pauta orientativa:

> «Prometeu, fill de Jàpet, primerament, modelà els homes a partir del fang. Després, Vulcà, per ordre de Júpiter, va fer, a partir del fang, la figura d'una dona, a la qual Minerva va donar l'ànima i els altres déus també li van donar un do; per això l'anomenaren Pandora. Ella fou donada en matrimoni al germà Epimeteu; d'aquí en nasqué Pirra.»

## 2. Exercici de morfosintaxi i etimologia

### 2.1. Morfosintaxi

a) El sintagma *Prometheus, Iapeti filius*, està constituït per dos substantius masculins, en nominatiu singular: el nom propi *Prometheus*, que és el nucli del sintagma i el nom comú *filius*, en aposició, complementat pel substantiu masculí *Iapeti*, en genitiu singular. Sintàcticament, fa la funció de subjecte de *finxit*.

b) El pronom *cui* introdueix una oració subordinada de relatiu (adjectiva); el seu antecedent és el sintagma nominal *mulieris efigiem*, el qual fa de complement indirecte del verb *dedit*.

c) El subjecte de *dederunt* és el sintagma *ceteri dii*.

d) El complement directe de *dederunt* és el substantiu *donum*.

e) El pronom anafòric *ea* (es refereix a Pandora), morfològicament, és nominatiu, singular, femení. Sintàcticament, *ea* fa la funció de subjecte de la forma verbal passiva *data est*.

### 2.2. Etimologia

a)

- afiliar, etc.
- homínid, etc.
- factible, etc.
- innat, etc.

b)

- *dedit, dederunt, data est*
- *fratri*

## 3. Exercici de cultura llatina i el seu llegat (opció A o B)

### OPCIÓ A

3.1. V

3.2. F

3.3. F

3.4. F

### OPCIÓ B

**3.1.**

b) Pal·las.

**3.2.**

b) Ifis.

**3.3.**

a) Febus.

**3.4.**

d) Actèon.

## 4. Exercici d'exposició d'un tema de cultura llatina i el seu llegat

El redactat següent és un simple model orientatiu, que no ha de ser reproduït literalment.

El diàleg reproduït en el passatge correspon a la *Mostel·lària* de Plaute.

La comèdia explica la història del vell Teopròpides, qui, després de tres anys fora en viatge de negocis, torna a Atenes, on el seu fill Filòlaques i els seus amics han convertit la casa paterna en un cau de disbauxa i descontrol. El jove, assistit per l'esclau Tranió, ha dilapidat el patrimoni i ha arribat, de fet, a endeutar-se per comprar la llibertat de Filemàcia, la prostituta que el té encaterinat. Quan tot està a punt de descobrir-se, l'esclau Tranió, astut i desvergonyit, s'inventa un seguit d'enganys per amagar els fets al vell: primer, que la casa està embruixada per un fantasma; després, que ha calgut demanar diners a un usurer per comprar la casa del costat; a partir d'aquí, els embolics no paren d'augmentar fins al feliç desenllaç de l'obra.

El passatge se situa en la primera escena del primer acte. Es tracta d'un diàleg abrivat entre l'esclau astut i de ciutat Tranió (PERSONATGE 1) i l'esclau de camp fidel a l'amo, Grumió (PERSONATGE 2). Aquesta primera escena serveix per explicar al públic com està la cosa a casa del vell Teopròpides. Grumió retreu a Tranió el ritme de vida frenètic que s'hi porta i que hagi dut a la perdició el jove Filòlaques; Tranió, per la seva banda, no para d'insultar Grumió, es burla de la seva rusticitat i de la seva submissió a l'amo i presumeix dels avantatges de què gaudeix amb el jove Filòlaques, sense saber encara que el vell amo està a punt d'arribar i de descobrir-ho tot.

La *Mostel·lària*, com totes les comèdies de Plaute, pertany al subgènere de les *palliatae,* que rep el seu nom del *pallium* o mantell grec, perquè l'acció, seguint els models de la Comèdia Nova àtica, transcorria en una ciutat grega (Atenes, en la *Mostel·lària*) i l'ambientació també era grega.

Els personatges de les *palliatae* són estereotipats. En el cas de la *Mostel·lària*, Teopròpides encarna el vell sever; Filòlaques, el jove impetuós i enamorat; Filemàcia, la cortesana; i Tranió, l'esclau astut.

Els arguments també són molt semblants: giren entorn dels embolics amorosos de joves que generalment es veuen ajudats i encoberts per algú que resol amb astúcia el conflicte, etc. L'objectiu de les comèdies plautines era purament lúdic, a diferència de les comèdies de Terenci, amb un component moralitzador més evident.

De Plaute conservem 21 comèdies, seleccionades per Varró; entre elles, a més a més de la *Mostellaria*, són particularment conegudes el *Miles gloriosus*, l'*Aulularia*, el *Pseudolus*, i l'*Amphitruo*.